

MĀLŌ O SAMOA
MATĀGALUEGA O 'ĀOGA, TA'ALOGA MA AGANU'U

NŪMERA Ā'OGA

--	--	--	--	--	--	--	--	--

SU'EGA AOAO TAUSAGA 12 A SAMOA

GAGANA SĀMOA

2022

PEPA FESILI ma TALI

Taimi Fa'atulagaina: 3 Ītūla & 10 Minute

FA'ATONUGA

- E 10 minute e faitau ai ae le'i amataina ona tusi au tali.
- Tusi lau **Numera Ā'oga (SEN)** i le avanoa o lo'o i le tulimanu taumatau pito i luga o le ītūlau lenei.
- Tali uma fesili.** Tusi tali i avanoa o lo'o i totonu o lenei Pepa.
- Afai e te mana'omia nisi pepa mo tali, ona fesili lea. Tusi lau Nūmera A'oga (SEN) i pepa fa'aopoopo uma ma tusi manino ai ma nūmera o fesili. Fa'apipi'i uma pepa fa'aopoopo i le vāega o lo'o iai fesili na taliina.

ALAFUA MO MATA'UPU 'AO'AOINA		Ītūlau	Taimi (min)	Togi
ALAFUA 1	VĀEGA 'ESE'ESE O LE GAGANA	2 – 3	22	9
ALAFUA 2	A'OMINA 'O LE GAGANA	4 – 7	26	16
ALAFUA 3	FA'AMAUUMAUGA MA FETUFAĀ'IGA	8 – 12	26	16
ALAFUA 4	FESO'OTA'IGA I ALAFA'ASALALAU	13 – 17	40	21
ALAFUA 5	AGANU'U A SĀMOA	18 – 22	40	22
ALAFUA 6	FA'AFIAFIAGA MA TA'ALOGA	23 – 26	26	16
	AOFA'IGA		180	100

Siaki lau Pepa po'o atoa itūlau mai le 2 – 27.

TU'U LE PEPA LENEI I LE FAISU'EGA PE'Ā MAE'A LE SU'EGA.

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo le Fesili 1.

1. O le ā tonu le itūaiga nauna e iai le 'upu o lo'o vase lalo i le fuai'upu lenei?

Sa 'ou alu i le **faletupe** e tala le tupe a lo'u tinā.

- A. Nauna fa'apitoa.
- E. Nauna fa'atosina.
- I. Nauna o fuataga.
- O. Nauna ta'atele.

Tomai 'Ausia 1

Fa'atonuga: Faitau manino le palakalafa o lo'o i lalo ona tali ai lea o Fesili 2 - 3.

"O lea ua tini le uto sa tapale. E ui lava sa lutia i Puava ae ua mapu i Fagalele. Lenei ua e tepa i 'ula ma e folau i le la fala, ae tautuana ma oe, aua ne'i galo Afī'a i si ona vao, aua ne'i maua ula futifuti. O le Atua, o lou malosiaga lena o nei ma ā taeao. la manuia lou tula'i mai i le galuega ua vala'auina ai oe e le Alii".

2. Fa'aliliu le tusitusiga o lo'o i luga i le Gagana o aso uma.

Tomai 'Ausia 4

3. ***"Lenei ua e tepa i 'ula ma e folau i le la fala, ae tautuana ma oe, aua ne'i galo Afī'a i si ona vao".***

Fa'afeso'ota'i le fuaiupu lenei ma lona uiga i le soifuaga i aso faiso'o ma mea o lo'o va'aia ma tutupu.

Tomai 'Ausia 2

4. Fa'amatala mai mafua'aga na maua ai alagaupu ma muagagana.

Tomai 'Ausia 2

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo Fesili 5 – 6.

5. Fa'ailoa mai le vaega o le gagana e iai le upu o lo'o vase lalo o le fuaiupu.

E sautia le falaoamata na falai ai panikeke.

- A. Suinauna
- E. Veape
- I. Nauna
- O. Soāveape

Tomai 'Ausia 1

6. Fa'ailoa mai le fa'aupuga o lo'o i lalo e lē talafeagai mo se fa'auilavea i taimi o fonotaga.

- A. Vaelupeina le saunoaga...
- E. Tapa fua i lou suafa...
- I. Aua le toliniu fitifiti...
- O. Ua sosopo le manuvale a'o e saunoa...

Tomai 'Ausia 1

FA'ATONUGA: Faitau manino le solo o lo'o i lalo ona tali ai lea o Fesili 7 - 11.

Fa'afetai, Fa'afetai tele, Fa'afetai lava

O a'u o Sināfa'alanu,
Sa ou utuvai i lo'u fia lanu.
Ua 'ula ua pale,
Ua a'e le tautai,
Aunoa se peau lagavale.

Fa'afetai le Atua, e ofoofogia oe,
Sa taumua ma tu i le foe,
A'o ta'aseu i le fa'amoemoe,
O le viiga, fai lea mo Oe.

Fa'afetai mātua, sa e tu'i le mulipapa,
Ula le mulilā ma po le fala.
O lapalapa o malō,
Ou te momoli atu i ò oulua tofaga.

Fa'afetai aiga, se ā ea launa na ia te au?
A'o le a ea sa'u e tali atu?
Ua e sa'a fa'aoti lau utu,
Ne'i o'u falōlō i nei atunu'u.

Fa'afetai le aumeamamae,
O oe o le uo moni,
Ua uso i ta'ua i lou fa'amaoni.
Ua atoa tino o le tama,
Fa'afetai, Fa'afetai tele, Fa'afetai lava.

Tusia e: Sa'u Moliemo Tauave.

7. Fuaiupu 1, laina 3, 4 ma le 5.

Fa'amatala auiliili le feso'otaiga o ia laina o le solo aga'i i le autu.

Tomai 'Ausia 3

8. Fa'amatala le uiga o le fa'aupuga lea; "**Sa'a fa'aoti lau utu**" o lo'o i le (laina 3, fuaiupu 4).

Tomai 'Ausia 2

9. "**Ua atoa tino o le tama**" fuaiupu 5, laina 4. Fa'ailoa mai le mata'aga fa'aleaganu'u e maua ai lea alagaupu ma le nu'u o lo'o iai.

Tomai 'Ausia 2

10. Fa'amatala **aga fa'afatusolo** o lo'o atagia i le solo o lo'o i le itulau 5.

Tomai 'Ausia 3

11. Fa'amalamalama lelei le **aotelega o manatu ma lagona o le solo**, ma aumai ni fa'ata'ita'iga se lua (2) mai le solo e lagolago ai ou manatu.

Tomai 'Ausia 4

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo Fesili 12 – 15.

12. Ta'u mai le tulaga o le upu Ta o lo'o iai i le fuaiupu o lo'o i lalo.

"Ta o i Apia e tope mai le fa'atau."

- A. Soaveape
- E. Suinauna
- I. Nauna
- O. Upu o faiā

Tomai 'Ausia 1

13. O lē fea o alagā'upu o lo'o i lalo na maua mai i le talatu'u iā Pili?

- A. O le toe Aso nai Moamoa.
- E. Ua ola i fale le la'au a le tamaita'i.
- I. O le upega e tautau ae fagota.
- O. Ua tata i tua o Fatitoa la'i o Puava.

Tomai 'Ausia 1

14. Ta'u mai se talatu'u na tō ai fa'amanuiaga ona o ta'aloga fa'asamoa.

- A. Tala ia Vaea ma Apaula.
- E. Tala ia Leatiogie.
- I. Tala ia Taema ma Tilafaiga.
- O. Tala ia Nafanua.

Tomai 'Ausia 1

15. O le a se pinefa'amau vaia o lo'o va'aia pea i nei aso e fa'amaonia ai le talatu'u iā Apaula?

- A. Mauga o Vaea.
- E. Tulaga vae o Moso.
- I. Ana o Seuao.
- O. Uafu i Matautu.

Tomai 'Ausia 1

FA'ATONUGA: Ua vaevaeina le Ālāfua lenei i vaega e lua, ma ua fa'apitoa mo le:

- I. **Gagana Fa'amauina**, ma le
- II. **Talatu'u**

I. **GAGANA FA'AMAUINA:**

- Filifili se Tala Pu'upu'u (**Tala Pupu'u**) po'o se (**Tala Moni**) po'o se (**Tala Fatu**) na e su'esu'eina e tali mai ai le vāega lenei.
- Fa'aaogā na'o tala o lo'o fa'amauina i le fa'asinoala.
- A tusi lau tali, ia aofia ma manino vāega nei;
 - Fa'amatalaga auili'ilī manatu autū o le tali.
 - Fa'amalamalama lelei manatu o le tali e ala i pinefa'amau ma maus'i mai le tala.

FESILI: Fa'aihoa mai ni a'oa'oga se lua o lo'o fa'aihoa mai i le tala ma fa'amatala manino po'o le ā se tāua o ia a'oa'oga i lou olaga.

TALI:

Igoa o le Tala:

Igoa o le Tusitala po'o lē na Fa'aliliuina:

Mo le Togipepa

16.	17.	18.
2	3	3

II. TALATU'U:

FA'ATONUGA: Fa'aaogā le Talatu'u iā Leatiogie e tali ai Fesili o lo'o i lalo.

19. Fa'asolo sa'o le talatu'u lenei mai le amataga seia o'o i le fa'ai'uga. Fa'aaoga mata'itusi e fa'asolo sa'o ai le tala.
- A. Ua mae'a le Amouta, tali fo'i le Amotai ma o lo'o manumalo pea Leatiogie. Ona totoe ai lea o le aso na i Moamoa lea o le a iloilo ai ma Salevaogogo.
 - E. Na momoli lapalapa o malō ina ua tau i manū le fa'amoemoe, aua o faiva e tapuaia, e i'u ma le manua.
 - I. Na a'ave tala o le toa lenei o Salevaogogo i le ta'aloga lenei o le Aigofie, ua faigata ona fa'ato'ilalo e se isi.
 - O. Ona momo'o lea o le tama o Leatiogie le atali'i o Fe'epo e fia iloilo i lona malosi pei ona tala'iina mai.

Fa'asologa Sa'o:

- I. _____
- II. _____
- III. _____
- IV. _____

Tomai 'Ausia 4

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo Fesili 20 – 22.

20. Ta'u mai se fa'aiiloilo e fa'aiiloa mai ai i le taliuta ua a'e le faiva a tautai ae o lo'o iai se fa'alavelave ua tupu?

- A. Vili le foe.
- E. Asu le foe a le tautai.
- I. Ua agiga le tatau.
- O. Ususū le tautai.

Tomai 'Ausia 1

21. **"Ia malie lou finagalo i la'u fa'atali, ua lumāfale i moana ae tua i le papa."**

O le fuaiupu o lo'o i luga o le fa'ata'ita'iga lelei lea o le gagana:

- A. Fa'atusatusa
- E. Fa'afitifiti
- I. Fa'amama'i
- O. Fa'asasano

Tomai 'Ausia 1

22. Ta'u mai se va'aiga fa'alenatura e fai ma fa'aiiloilo o le a tō timuga.

- A. Malūlū le po.
- E. Fuga moso'oi.
- I. Felelei solo mogamoga i le po.
- O. Tagi le ti'otala.

Tomai 'Ausia 1

FA'ATONUGA: Faitau manino fesili o lo'o mulimuli mai, ona tusi lea o lau tali i avanoa ua saunia.

23. Tusi mai ni fa'ata'ita'iga ta'itasi o le gagana fa'aaloalo ma le gagana fa'afailauga.

Tomai 'Ausia 2

24. Fa'aihoa mai ni fa'aihoilo se **TOLU** e iloa ai o le a taunu'u ni malō i se aiga.

Tomai 'Ausia 3

25. E taunu'u loa le tamali'i tāua a lo outou nu'u i lo outou fale, ae ta loa le 12 i le aoauli ma ua vevela foi le la. Na o oe lava o lo'o i le fale i lea taimi o le aso.

Tusi mai lau fa'atulima o le a fai i le tamali'i

- la manatua, e ese'ese **fa'atulima** e ave i tagata i **taimi ese'ese** o le aso.

Tomai 'Ausia 2

26. Ta'u mai ni vaega se lua (2) e te iloa e ese mai ai le fa'asalalauga o le maliu mai i le fa'asalalauga o le umusaga po'o le fa'aulufalega. Aumai ni fa'ata'ita'iga ta'itasi o ia vaega.

Tomai 'Ausia 4

27. Auiliili mai ni **fa'aupuga talafeagai se lua (2)** e te manatu e talafeagai lelei ma le fa'asalalauga o le fa'aulufaleina/umusaina o se malumalu fou.

Tomai 'Ausia 3

28. Tusi mai ni **alafa'asalalau fa'aleaganu'u se lua (2)** o lo'o atagia mai i le tusitusiga o lo'o i lalo. Fa'ailoa mai po'o a ni feau o lo'o momoli mai e ia ala fa'asalalau.

Pe tusa o le ta o le 9 i le taeao, ae sau loa le mānu a le nu'u ina ia potopoto uma matai i le malaefono. E le'i galoma lelei atu le taualaga ae lagona le leo o le foafoa o lo'o ili mai e le taule'ale'a matua ma o lo'o sulu le mata fagota i lona ulu. "Auoi, pe iai se mea ua tupu"? O le tala lea a le toeaina matua ma nanati e tusa ma le poloaiga. E ta le 3 i le aoauli ae tu loa le to'oto'o o le nu'u i le fale o le isi matai na fa'atū'ala i le finagalo o le nu'u.

Tomai 'Ausia 4

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo Fesili 29 – 30.

29. A fa'atino le folafolasua a le taule'ale'a i fafo o le fale e tatau ona:

- A. musumusu lona fa'atinoina.
- E. leotele ma fa'asausau.
- I. fai se 'ie faitaga lelei ma se elei.
- O. fa'aaoga se to'oto'o ma le fue.

Tomai Ausia 1

30. O le matai tamali'i o le isi itūaiga matai lea o le aīga Sāmoa ma o ia e:

- A. faia upu a le matai tulafale.
- E. faia feau a isi matai o le aiga.
- I. nofo i le tala o le fale pe a fa'ata'oto le saofaiga a matai.
- O. tupuga mai i suli sa'otā

Tomai Ausia 1

FA'ATONUGA: Faitau manino fesili o lo'o mulimuli mai ona tusi lea o lau tali i avanoa ua saunia.

31. Fa'amatala le ese'esega o le **Fa'atafiti i faugafale** ma le **Fa'atafiti i fa'afiafiaga**.

Tomai 'Ausia 2

32. Fa'amatala mai ni vāega tāua se tolu (3) o le lauga usu i le fa'atinoga o le ava o le feiloaiga.

Tomai 'Ausia 3

33. Fa'ailoa mai ni pāfagota se lua a le tautai e fa'aaoga i le faiva o le alofaga po'o le tuligā atu.

Tomai 'Ausia 2

Faatonuga: Faitau le palakalafa o lo'o i lalo ona tali ai lea o le Fesili 34.

Na alu atu Sione e momoli atu le to'ana'i a si ona tamā o Simi aua se taligāsua a le faifeau ma lona faletua. Ona vala'au atu lea o le faifeau ia te oe e te sau e folafola mai le to'anai a Simi. O mea'ai o lo'o i totonu o le ato, o le laui'a, talo ma lu'au.

34. Tusi mai lau folafola to'ana'i o le a fai.

Ia aofia mea nei i lau folafola to'ana'i:

- Fa'atulou lou nofoaga
- Tagata e ave iai
- Tagata na aumai ai
- Fa'aaloalo o mea'ai o le to'anai.

Tomai 'Ausia 4

35. Fa'amatala mai le uiga o le tautua lenei; “**TAUTUA MAMAO**” ma ta'u mai le isi ona igoa.

Tomai 'Ausia 2

36. Fa'amatala mai ni **ituaiga suli se tolu (3)** o le aiga Samoa.

Tomai 'Ausia 3

37. Tusi mai **fa'alupega aoao tetele o Samoa**, ma fa'ailoa mai lou fa'asinomaga i lea fa'alupega.

Tomai 'Ausia 4

FA'ATONUGA: Fili le tali aupito sa'o ona tusi lea o le mata'itusi o le tali sa'o i totonu o le tama'i pusa ua saunia mo le Fesili 38.

38. Ta'u mai le ta'alogā fa'asamoa o lona malae o le vai ma le sami.

- A. Tapalega
- E. Te'aga
- I. Tologa
- O. Taulafoga

Tomai 'Ausia 1

FA'ATONUGA: Faitau manino fesili o lo'o mulimuli mai ona tusi lea o lau tali i avanoa ua saunia.

I. **FA'AFIAFIAGA:**

39. Fa'amatala le taua e ala ai ona fa'atino **Tala fa'asamoa** ma **Fa'afiafiaga**.

Tomai 'Ausia 4

40. Fa'atusatusa le ese'esega o le fa'atinoina o le siva lenei o le sāsā i aso ua mavae ma aso nei.

Tomai 'Ausia 2

II. TA'ALOGA:

41. Fa'amatala mai uiga o alagaupu ua tusia i lalo:

- Ua masofa le fa. (Tologa)
- Ua tini pa'ō le uto. (Tapalega)
- O lea ua lupe le lafo a Lualemana. (Taulafoga)

Tomai 'Ausia 3

--

42. E lua tao e fa'aaogaina i le ta'aloga lenei o le **Tologa**. Ta'u mai igoa o ia tao ma fa'amatala lo la ese'esega.

Tomai 'Ausia 2

--

43. Fa'amatala mai se Talatu'u o lo'o iai i totonu se **ta'alogā fa'asamoa**.

Tomai 'Ausia 4

NŪMERA Ā'OGA									

GAGANA SĀMOA

2022

(*Mō le Togipepa*)

ĀLĀFUA	TOGI	TOGI 'AUSIA	TOGI AOFA'I
ĀLĀFUA 1 VĀEGA 'ESE'ESE O LE GAGANA	9		
ĀLĀFUA 2 A'OINA O LE GAGANA	16		
ĀLĀFUA 3 FA'AMAUMAUGA & FETUFAA'IGA	16		
ĀLĀFUA 4 FESO'OTA'IGA I ALA FA'ASALALAU	21		
ĀLĀFUA 5 AGANU'U A SAMOA	22		
ĀLĀFUA 6 FA'AFIAFIAGA MA TA'ALOGA	16		
AOFA'IGA	100		